

UCHWAŁA NR 107/2025
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 10 marca 2025 r.

w sprawie sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk
Przedsiębiorców z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 144 § 1 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2408 oraz z 2024 r. poz. 721, 1572 i 1907)

postanawia

odrzuć sprawozdanie finansowe Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych tego Komitetu, w tym o uzyskanych kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania, związanych z udziałem w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. **z powodu naruszenia** art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego.

Uzasadnienie

Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców przedłożył Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie finansowe z zachowaniem terminu określonego w art. 142 § 1 Kodeksu wyborczego. Sprawozdanie zostało sporządzone zgodnie ze wzorem, określonym w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2065). Do sprawozdania dołączono sprawozdanie biegłego rewidenta, wybranego przez Państwową Komisję Wyborczą. Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 144 § 7 Kodeksu wyborczego, nie zgłosił Państwowej Komisji Wyborczej zastrzeżeń do sprawozdania finansowego tego Komitetu.

W wyniku badania sprawozdania finansowego, doręczonych dokumentów oraz wyjaśnień Pełnomocnika Finansowego Komitetu, Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, co następuje.

Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców wykazał w sprawozdaniu, że w okresie sprawozdawczym nie pozyskał żadnych przychodów, nie poniósł wydatków ani nie ma zobowiązań finansowych. We wszystkich pozycjach sprawozdania, zarówno po stronie wpływów, jak i wydatków wpisano „zero”. Komitet wykazał, że nie posiadał rachunku bankowego.

Jednocześnie w pozycji 68 sprawozdania finansowego Komitet nie wykazał przyjęcia jakichkolwiek korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym.

Stan przedstawiony w niewykazującym żadnych przychodów/wpływów ani wydatków/kosztów sprawozdaniu finansowym Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, który zarejestrował listy kandydatów w 17 okręgach wyborczych, na których znajdowało się 340 kandydatów, jest niezgodny z materiałami będącymi w posiadaniu Państwowej Komisji Wyborczej. Wynika z nich bowiem jednoznacznie, że Komitet w okresie kampanii wyborczej publikował materiały wyborcze zachęcające do głosowania na Komitet, jak i na jego kandydatów. Publikowane materiały wyborcze zawierały przedstawienie sylwetek kandydatów startujących z list Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, zachęcały do głosowania na nich, ale także zawierały informacje dotyczące spotkań wyborczych Komitetu i jego kandydatów. Co więcej, w materiałach wyborczych tego Komitetu znajdowała się informacja: „sfinansowano ze środków komitetu wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców”, lub też umieszczone było logo Komitetu, złożone przez Komitet Państwowej Komisji Wyborczej wraz z wnioskiem o przyjęcie zawiadomienia o zarejestrowaniu Komitetu. Potwierdza to, że materiały te pochodziły od tego Komitetu.

Mając na względzie wskazane wyżej rozbieżności Państwowa Komisja Wyborcza skierowała do Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców szereg pytań związanych z jego działalnością, również tą polegającą na prowadzeniu agitacji wyborczej za pośrednictwem m.in. mediów społecznościowych, która to działalność bez wątpienia wiązała się z istotnymi kosztami. W pytaniach wskazano przykłady materiałów wyborczych dostępnych w Internecie oraz informacji o działaniach agitacyjnych, w tym o organizowanych spotkaniach z kandydatami.

W odpowiedzi pełnomocnik finansowy Komitetu wskazał, że „nie przypomina sobie, aby w czasie wyborów odbywały się jakiekolwiek spotkania wyborców z kandydatami wymagające finansowania ich organizacji”, natomiast według Pełnomocnika Finansowego Komitetu, publikowane materiały wyborcze nie pochodziły od Komitetu, ale nie wykluczył on, że pochodziły one od kandydatów startujących w wyborach z tego Komitetu, lub też od osób, które podszywały się pod Komitet. Pełnomocnik Finansowy Komitetu powołał się przy tym na art. 106 Kodeksu wyborczego, wskazując, że agitację wyborczą może prowadzić każdy wyborca.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje jednak, że niedopuszczalne jest założenie, że materiały wyborcze publikowane w mediach społecznościowych, również – w istotnym zakresie – przez pełnomocnika wyborczego Komitetu, nie były znane Komitetowi, a ich opis stanowił samowolne działanie podmiotów innych niż Komitet. Oznacza to, że Komitet akceptował ich działania prowadzone w jego imieniu, za pomocą materiałów opisanych lub oznaczonych jako materiały Komitetu, a zatem świadomie przyjmował korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym od tych osób w postaci właśnie materiałów wyborczych Komitetu, ich propagowania przede wszystkim w mediach społecznościowych czy na organizowaniu przez te osoby spotkań kandydatów Komitetu z wyborcami.

Co więcej, zgodnie z wyjaśnieniami Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie art. 106 Kodeksu Wyborczego, agitacja wyborcza prowadzona przez wyborcę jest co prawda dopuszczalna, ale wówczas, gdy nie pociąga za sobą ponoszenia jakichkolwiek kosztów finansowych przez podmiot ją prowadzący. W innym przypadku koszty tych działań powinny zostać sfinansowane przez Komitet wyborczy i uwzględnione w jego sprawozdaniu finansowym. Jeśli działań tych Komitet nie sfinansował, oznacza to, że przyjął on korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym, których wartość również powinna być wykazana w sprawozdaniu finansowym Komitetu.

Komitet wyborczy nie odpowiedział na pytanie, czy wyrażał zgodę na działania polegające na finansowaniu poza Komitetem jego działań agitacyjnych. Ponadto nie wskazał kto finansował działania związane z przygotowaniem i produkcją tych materiałów wyborczych oraz ich dystrybuowaniem, jak również, mimo że na tych materiałach wyborczych umieszczona została informacja iż, zostały one sfinansowane ze środków Komitetu, nie wskazał, z jakich faktycznie środków materiały te były opłacane.

Znaczna część tych materiałów dostępna jest na profilach internetowych Partii Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców lub lidera tej Partii, a jednocześnie Pełnomocnika Wyborczego Komitetu. Trudno zatem zakładać, że informacja dotycząca finansowania tych materiałów została sfabrykowana, czy też była nieznana Komitetowi, czy tworzącej go Partii. Komitet nie udzielił również informacji czy składał doniesienia do organów ścigania w związku z rzekomo nielegalnym wykorzystywaniem jego logo lub nazwy w trakcie kampanii wyborczej przez nieuprawnione podmioty, mimo że w pytaniu Państwowej Komisji Wyborczej w tym zakresie został przytoczony art. 109 § 1 Kodeksu wyborczego, wraz z przypomnieniem, że materiały wyborcze Komitetu podlegają ochronie prawnej. Logo oraz symbole i nazwa partii politycznej podlegają natomiast ochronie na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego. Uzasadnione jest zatem domniemanie, że Komitet Wyborczy nie podejmując żadnych kroków prawnych w stosunku do osób prowadzących w jego imieniu agitację wyborczą, rzekomo „podszywających się pod Komitet” przyjął korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym w postaci wszystkich tych działań.

Państwowa Komisja Wyborcza zwraca zatem uwagę, że zdziwienie mogą zatem budzić stwierdzenia i wyrazy oburzenia zawarte w udzielonych jej wyjaśnieniach pełnomocnika finansowego Komitetu Wyborczego co do pytań Państwowej Komisji Wyborczej o koszty działalności Komitetu w mediach społecznościowych, w sytuacji, w której z powszechnie dostępnych informacji wynika, że jego działalność w tych mediach, jak i działalność w nich Partii, która Komitet utworzyła, pociągały za sobą istotne nakłady finansowe. Ponadto w związku z odmową rejestracji list kandydatów Komitetu Wyborczego, Komitet ten składał liczne odwołania dotyczące tych decyzji, co również musiało pociągać za sobą koszty finansowe.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza przy tym, że Komitet, mimo że przesłał odpowiedź na kierowane do niego pytania, to nie udzielił w nich żadnych merytorycznych wyjaśnień w podnoszonych w nich kwestiach. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22 września 2008 r., sygn. akt III SW 7/08, odnoszącym się wprawdzie do sprawozdań partii politycznych, lecz dotyczącym uniwersalnych kwestii sprawozdawczości finansowej nie tylko partii, ale także komitetów wyborczych, brak wyjaśnienia niezgodności finansowych – rodzi domniemanie faktyczne dokonania naruszeń i pozwala na odrzucenie sprawozdania. Sąd Najwyższy wskazał, że ów brak

wyjaśnienia zachodzi nie tylko w sytuacji nieudzielenia w ogóle przez partię odpowiedzi na zadane jej pytanie, ale nawet wówczas, gdy odpowiedź została wprawdzie udzielona, jednakże jej treść nie wnosi nic nowego do stanu faktycznego ustalonego wcześniej w trakcie badania. Niewyjaśnienie przez Komitet kwestii będących przedmiotem pytań Państwowej Komisji Wyborczej uniemożliwia stwierdzenie, czy wykazane w sprawozdaniu dane są zgodne ze stanem faktycznym. W związku z powyższym sprawozdanie nie może zostać przyjęte i należy je odrzucić. Stanowisko takie, przyjmowane przez Państwową Komisję Wyborczą, zajął również Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 14 października 2008 r. (Sygn. akt III SW 10/08).

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla, że Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie potwierdził, iż regulacja art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego ma charakter kategoryczny i nie pozostawia jej żadnego marginesu na ocenę stopnia naruszenia prawa, w szczególności tego, czy naruszenie to nastąpiło z winy osoby dokonującej wpłaty na rzecz komitetu, a także, czy osoba ta działała pod wpływem błędu, zmęczenia czy stresu (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2005 r., sygn. akt III SW 4/05, z dnia 23 kwietnia 2002 r., sygn. akt III SW 1/02, oraz z dnia 1 czerwca 2006 r., sygn. akt III SW 2/06). Użyte w treści art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego stwierdzenie „wyłącznie” oznacza, że wolą ustawodawcy jest kategoryczna norma, która nie pozwala, aby środki komitetu wyborczego pochodziły z innego źródła (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2016 r., sygn. akt III SW 7/16). Przepisy Kodeksu wyborczego w tej kwestii, jak wskazał Sąd Najwyższy, nie mają charakteru zaleceń, lecz bezwzględnie obowiązują (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2002 r., sygn. akt III SW 3/02).

Przestrzeganie regulacji art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego racjonalny ustawodawca uznał za na tyle fundamentalne i mające znaczenie dla finansowania kampanii wyborczej i uczestniczących w niej komitetów wyborczych, za odgrywające tak istotną rolę dla zapewnienia uczciwości, równości, sprawiedliwości i legalności rozumianego szeroko procesu wyborczego, że jego naruszenie wskazał jako to, które obligatoryjnie przesądza o odrzuceniu sprawozdania finansowego komitetu, bez względu na to, w jakiej kwocie środki przyjął komitet wyborczy partii politycznej z niedozwolonego źródła, czy naruszenie to wynikało z nieświadomości pełnomocnika finansowego komitetu, czy było zawinione, czy też nie. Nie pozostawia wątpliwości, że Państwowa Komisja

Wyborcza obowiązana jest odrzucić sprawozdanie komitetu utworzonego przez partię polityczną w razie potwierdzenia faktu przyjmowania lub pozyskiwania środków finansowych przez komitet ze źródeł niedozwolonych, niezależnie od ich wysokości i niezależnie od okoliczności, w jakich zostały przyjęte lub pozyskane. Przepis nie pozostawia żadnego pola do uznaniowości i miarkowania sankcji do wagi błędów popełnionych w sprawozdaniu finansowym komitetu (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2002 r., III SW 4/02).

Podjęcie przez Państwową Komisję Wyborczą innego rozstrzygnięcia w tej sprawie niż jednoznacznie wynikające z przywołanych regulacji Kodeksu wyborczego narażałoby ją na zarzut działania niezgodnego z prawem. Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z zasadą praworządności (legalizmu) wyrażoną w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, działa zaś na podstawie i w granicach prawa powszechnie obowiązującego, respektując jego przepisy. Przepisy prawa określające zadania i obowiązki Państwowej Komisji Wyborczej nie tylko stanowią kompetencję do działania, lecz są także źródłem nakazów i zakazów wyznaczających ramy prawne ich działania. Celem zasady legalizmu jest bowiem przeciwdziałanie dowolności i arbitralności działania organów państwa oraz możliwość kontroli w oparciu o kryterium zgodności z obowiązującym prawem.

W związku z niewykazaniem przez Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w sprawozdaniu finansowym jakichkolwiek przychodów i kosztów, sfinansowanie jakichkolwiek materiałów wyborczych ze środków innych niż środki Komitetu Wyborczego stanowi bezwzględne naruszenie art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którym środki finansowe komitetu wyborczego partii politycznej mogą pochodzić wyłącznie z funduszu wyborczego tej partii, tworzonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1215).

Przyjęcie przez Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, korzyści w postaci sfinansowania materiałów związanych z uczestnictwem w wyborach, środków finansowych pochodzących z innego źródła niż rachunek Funduszu Wyborczego partii, zgodnie z art. 144 § 1 pkt 3 lit. c Kodeksu wyborczego, stanowi bezwzględną przesłankę do odrzucenia sprawozdania finansowego.

Pełnomocnik wyborczy Komitetu nie zawiadomił Państwowej Komisji Wyborczej o adresie strony internetowej Komitetu. Stanowi to naruszenie art. 102 § 1 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którym pełnomocnik wyborczy w terminie 3 dni od dnia upływu terminu na zgłoszenie do rejestracji list kandydatów lub kandydata, zawiadamia ten organ o adresie strony internetowej.

Komitet nie prowadził także rejestru zaciągniętych kredytów i rejestru wpłat o wartości przekraczającej łącznie od jednej osoby fizycznej kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę, do czego zobowiązany był na podstawie art. 140 § 1 Kodeksu wyborczego. Zgodnie z art. 144 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego te uchybienia nie stanowią przesłanek do odrzucenia sprawozdania finansowego Komitetu.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania finansowego Komitetu, dokumentów do niego załączonych oraz odpowiedzi Pełnomocnika Finansowego Komitetu, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia Pełnomocnikowi Finansowemu Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 14 dni od dnia doręczenia tego postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak